

LiveFIN ry:n lausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Alennettujen arvonlisäverokantojen korotuksen soveltaminen elävän musiikin alaan

Täydentävä lausunto asiaan: HE 141/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b ja 22 a §:n muuttamisesta

LiveFIN ry on suomalaisen elävän musiikin alan edunvalvontajärjestö. LiveFIN edustaa musiikkitapahtumien järjestäjiä, klubeja ja keikkapaikkoja, konsertti- ja kulttuuritaloja, rytmimusiikkifestivaaleja sekä elävän musiikin välittäjäporrasta – ohjelmatoimistoja, agentteja ja managereja. Yhdistyksellä on yli 70 jäsentä elävän rytmimusiikin kentältä ja sen jäsenistön edustus kattaa lähes kaikki keskeiset suomalaiset vapaan kentän elävän musiikin alan toimijat.

Taustaksi

Orpon hallitus päätti budjettiriihessä 3.9.2024 vuoden 2025 talousarvioesityksestä. Osana talousarvioesitystä päätettiin 10 % alennettujen arvonlisäverokantojen nostamisesta 14 %:iin pois lukien sanoma- ja aikakauslehdet. Veronkorotus koskee siis myös kulttuuri-, musiikki-, urheilu- jne. tapahtumien pääsylippuja. Eduskunta käsittelee esitystä parhaillaan ja lain arvonlisäveron korotuksesta on määrä astua voimaan 1.1.2025.

Musiikkitapahtumien pääsylippujen arvonlisäverokanta on nykyisellään 10 prosenttia. Pääsylippujen veronkorotus näyttäytyy toimialalle sen toimiedellytyksiä heikentävänä. Yleisen arvonlisäverokannan korotus 1,5 %-yksiköllä oli jo sellaisenaan markkinavetoisen elävän musiikin alan toimintaedellytyksiä haastava ja talouspoliittisena toimenpiteenä kunnianhimoinen peliliike. Sen lisäksi musiikkitapahtumien pääsylippujen verotus on kiristymässä 40 prosenttia. Elävän musiikin tapahtumien tulosta yli puolet muodostuu lipunmyynnistä.¹ Yksittäisten suurten festivaalien vuotuisesta tulosta peräti 70 % tulee pääsylipputulosta. Elävän musiikin vapaan kentän tulosta vuosittain vain noin 2 % muodostuu julkisesta tuesta. Pääsylippujen myynti on alalle siis keskeinen ja tärkeä tulonlähde.

Esitys pääsylippujen arvonlisäveron korotuksesta luo jälleen uusia taloudellisia ja toiminnallisia vaikeuksia elävän musiikin toimialalle, joka vasta vuonna 2023 pääsi tekemään ensimmäisen täyden toimintavuotensa koronapandemian jälkeen. Veronkorotus vaikuttaa negatiivisesti pandemiasta toipuvan elävän musiikin alan kasvun edellytyksiin. Se heikentää musiikkitapahtumien kysyntää ja musiikkitapahtumien kävijöiden ostovoimaa. Lisäksi kysynnän heikentyessä veronkorotus vaikuttaa kielteisesti myös tapahtumien oheispalveluihin: matkailuun, majoituspalveluihin ja ravintoloihin. Veronkorotus heikentää musiikkitapahtumien alueellista saatavuutta ja vaarantaa monen alan toimijan olemassaolon.

Alv-prosentin korotus aiheuttaa toimialalle myös konkreettisia haasteita ja ristiriitoja arvonlisäverotuksen tilitykseen liittyvissä tulkinnoissa, jotka pahimmillaan heikentävät alan katteita ja aikaansaavat tulonmenetyksiä.

Verottajan tulokinnan mukaan konserttien ja festivaalien järjestäjät ovat vaarassa joutua maksamaan 14 % arvonlisäveron vuonna 2024 myydyistä lipuista, vaikka veronkorotus astuu voimaan vasta vuonna 2025. Verottaja tulkitsee, että pääsylippujen arvonlisäverokanta määräytyy sen hetken mukaan, kun lippukassa on tapahtumajärjestäjän käytettävissä. Elävän musiikin alan vakiintuneen käytännön mukaan tämä on se hetki, kun konsertti tai festivaali on järjestetty. Jos tulot tilitetään lipunmyyntiyritykseltä tapahtumajärjestäjälle tavalliseen tapaan vasta ensi vuonna, verokanta on 14%, vaikka lipun ostajalta on pidätetty arvonlisäveroa vain 10 % tänä vuonna tapahtuvasta lippukaupasta.

Vuonna 2024 myytäviin lippuihin sovellettava verokanta

Elävän musiikin tapahtumille on tyypillistä, että liput järjestettäviin konsertteihin ja festivaaleille myydään pitkälläkin aikajänteellä ennakoon, jopa yli vuoden päähän lipunmyyntiajankohdasta. Tyypillisesti esimerkiksi suuret festivaalit aloittavat lipunmyyntinsä seuraavan kesän tapahtumaan heti edellisen festivaalin päätyttyä. Harvoin tai ainutkertaisesti Suomessa esiintyvien ulkomaisten artistien tai suomalaisten suurten artistien ja yhtyeiden konserttiliput myydään usein myös loppuun heti lippujen tultua myyntiin, vaikka konsertti järjestettäisiin useiden kuukausien, jopa vuoden päästä. Ylipäänsä ennakkolippujen myynti on elävän musiikin alalle vakiintunut toimintatapa.

¹ LiveFIN ry 2023. Elävän musiikin toimialatutkimus 2022. www.livefin.fi/wp-content/uploads/LiveFIN-toimialatutkimus-2022.pdf

Musiikkitapahtumien pääsyliput myydään kulloinkin voimassa olevalla alv-kannalla eli vuonna 2024 myynti tapahtuu 10 % alvilla, vaikka kyseessä on vuonna 2025 järjestettävä tapahtuma. Koska eduskunta ei ole vielä hyväksynyt lakia arvonlisäveron korotuksesta, ei konsertti- tai festivaalijärjestäjällä ole perusteita minkään muun kuin nykyisin mukaisen verokannan soveltamiseen. Liput on siis kuluvana vuonna kerta kaikkiaan myytävä 10 % alvilla.

Lipunmyynnin tilittäminen musiikkitapahtuman järjestäjälle ja järjestäjän tekemät alv-tilitykset

Tapahtuma-alalla erityisesti isojen tapahtumien lipunmyynti on monesti ulkoistettu lipunmyyntiyrityksille, jotka myyvät lippuja tuleviin tapahtumiin järjestäjän puolesta. Lipputuloista kerättävä raha ei siis ole lipunmyyntiyrityksen rahaa, vaan lipunmyyntiyritys tilittää lipunmyynnistä kertyneitä tuloja musiikkitapahtuman järjestäjälle yritysten keskenään sopiman järjestelyn mukaisesti. Lipunostaja kuitenkin maksaa lipun ostotapahtuman yhteydessä ja saa heti rahansa vastineeksi pääsylipun, joka oikeuttaa myöhemmin konsertin tai festivaalin sisäänkäyntiin. Elävän musiikin alalla on kuitenkin yleisenä sopimuskäytäntönä, että lipuista saadut rahat tilitetään musiikkitapahtuman järjestäjälle vasta, kun tapahtuma on pidetty. Tämä yritysten väliseen sopimukseen perustuva järjestely ei kuitenkaan muuta sitä, että lipunmyyntiyrityksellä säilytyksessä olevat rahat omistaa tapahtumajärjestäjä, ja ne ovat lipunmyyntiyrityksen näkökulmasta vierasta pääomaa.

Asiakkaan näkökulmasta hän maksaa ja saa pääsylipun sillä hetkellä, kun hän ostotapahtuma tapahtuu. Lipunmyyntiyrityksen näkökulmasta he saavat asiakkaalta säilytettäväkseen rahan, mutta raha ei ole lipunmyyntiyrityksen omaa rahaa. Raha on lain silmissä tapahtumajärjestäjän.

Musiikkitapahtumien järjestäjä tekee kuitenkin alan vakiintuneen käytännön mukaan alv-tilitykset verottajalle silloin, kun lipunmyyntitulot tilitetään tapahtuman järjestäjälle. Jos alv-tilitykset tehtäisiin verottajalle heti asiakkaan ostotapahtuman jälkeen, mutta lipuista saadut tulot jäisivät lipunmyyntiyrityksen tilille, voisi se aiheuttaa tapahtumajärjestäjille merkittäviä likviditeettiongelmia.

Pääsylippujen alv-kannan korotuksen aiheuttama ongelma

Verohallinnon näkökulmasta arvonlisäverokanta määräytyy sen mukaan, kun raha on myyjän käytettävissä. Toisin sanoen Verohallinto katsoo, että 14 prosentin verokantaa sovelletaan festivaali- tai konserttilippuun, joka on myyty asiakkaalle vuonna 2024 aikana sellaiseen tapahtumaan, joka järjestetään vuonna 2025, jos järjestäjä tilittää alan vakiintuneen käytännön mukaan koko lippukassan arvonlisäveron verottajalle yhdellä kertaa konsertin tai festivaalin jälkeen. Verohallinto katsoo, että vaikka raha on tosiasiallisesti tapahtumajärjestäjän ja se on lipunmyyntiyritykselle vierasta pääomaa, raha ei ole tapahtumajärjestäjän käytettävissä sen myyntihetkellä.

Verohallinnon mukaan ensi vuoden konsertteihin ja tapahtumiin myytäviin lippuihin sovellettava verokanta määräytyy siis lippukassan tilitysjankohdan mukaan. Täten odotetaan, että tapahtumajärjestäjä maksaa omasta pussistaan veronkorotuksen aiheuttaman lipunhinnan nousun, sillä järjestäjillä ei ole tosiasiallista mahdollisuutta lisätä asiakkaan lippuun korotettua 14 prosentin alvia, josta ei ole vielä edes annettu lakia eduskunnalle. Tämä vaikuttaa alan yritysten tuotteen – konserttien ja festivaalien katteeseen ja tulokseen. Ja taloudellisesti haastavana aikana koko elävän musiikin alan kannattavuuteen ja kasvun mahdollisuuksiin.

Se vaikuttaa myös esiintyvien artistien palkkion suuruuteen, joka on tyypillisesti jokin prosenttiosuus nettolippukassasta. Sellaisen vuonna 2025 järjestettävän konsertin, jonka liput on myyty vuoden 2024 aikana, nettolippukassa on verottajan tulkinnan vuoksi hyvin erilainen, kuin mitä konserttiin on todennäköisesti alunperin budjetoitu. Ongelma koskettaa siis koko elävän musiikin ekosysteemiä konserttijärjestäjästä artistiin.

On täysin kohtuuton ajatus niin asiakkaiden kuin festivaali- ja konserttijärjestäjienkin näkökulmasta, että järjestäjien olisi esimerkiksi kesällä 2024 pitänyt ennakkoivasti soveltaa alv-kantaa, joka *saattaisi* olla voimassa seuraavan tapahtuman järjestämisen aikaan. Ymmärtääksemme tämä olisi myös alv-lainsäädännön hengen vastaista. Pääsylippujen arvonlisäveron korotusta on toki voinut ennakoida jo hallitusohjelman pohjalta, mutta tosiasiallisesti lopullinen päätös tehtiin syyskuussa 2024. Aikajänne on etupainotteisesti pääsylippuja myyvän elävän musiikin toimialan näkökulmasta täysin riittämätön.

Ratkaisu verottajan tulkinnan aiheuttamaan ongelmaan

LiveFIN esittää, että pääsylippujen arvonlisäveron tilityskäytäntö olisi yksiselitteisesti se, että pääsylipun myynnin ajankohta määrittäisi siihen sovellettavan verokannan. Riippumatta siitä, milloin lippukassa on tapahtuman järjestäjän käytettävissä ja milloin tämä alv-tilitystä myynnistä tekee. Oikeudellisesti tulkintaa voi perustella sillä, että asiakas on saanut pääsylipun itselleen jo ostohetkellä eli vuoden 2024 puolella. Asiakas voi lähtökohtaisesti antaa lipun lahjaksi tai myydä sen myös eteenpäin, joten asiakas on saanut hyvin tosiasiallisen vastineen maksulle.

Edellisen kerran pääsylippujen arvonlisäverokantaa korotettiin 1.1.2013, jolloin alv-prosentti nousi yhdeksästä kymmeneen. Tuolloin Verohallinto salli vuoden 2012 aikana 9 %:n arvonlisäverolla myytyjen lippujen alv-tilitykset vielä vuoden 2013 puolella riippumatta lippukassan maksuaikataulusta. Toimiala teki tuolloin kahden verokannan tilityksiä eikä Verohallinto puuttunut käytäntöön tuolloin tai myöhemmin toimialan yritysten tai lipunvälittäjäfirmojen verontarkastuksissa. Merkityksellistä arvonlisäverokannan määräytymisen kannalta oli se, milloin asiakas oli lippunsa ostanut. Sillä, milloin lipunmyyntiyritys tilitti järjestäjälle lippurahat, ei ollut arvonlisäverokannan määräytymiselle merkitystä. Verohallinto kuitenkin salli tuolloin alv-tilitysten tekemisen sen mukaan, kun järjestäjä sai rahoja käyttöönsä ja näin elävän musiikin tapahtuma-ala on toiminut vakiintuneesti tähänkin asti.

Arvonlisävero on lähtökohtaisesti välillinen vero, joka on tarkoitettu asiakkaan maksettavaksi. Verottajan nykyinen tulkinta on aiheuttamassa ylimääräisen verorasituksen elävän musiikin tapahtumajärjestäjille, jotka eivät ole voineet varautua siihen pidättämällä veroa asiakkaalta. Vuoden 2025 konserttien ja festivaalien lippuja on myyty jo kuluvan vuoden kesästä lähtien määrällisesti paljon. Useat ensi kesän suurista festivaaleista myyvät noin 25 % kaikista lipuista ennakoon vielä tämän vuoden aikana. Yksittäinen festivaali vois siis myydä esimerkiksi yli 20 000 pääsylippua, joista veroseuraamus siirtyy suoraan festivaalin järjestäjälle. Verottajan tulkinta vaikuttaa toimialan kannattavuuteen kohtuuttomalla tavalla. Ennakkolippujen myynnin aikaistuminen on ollut elävän musiikin alalle tavoite, joka parantaa alan yritysten likviditeettiä ja riskinhallinnan mahdollisuuksia. Tästä ei tule verotuksen keinoin alaa rankaista.

Toimiala on kuluvan syksyn aikana tullut tietoiseksi taloudellisesta riskistä, jonka verottajan tulkinta aiheuttaa. Mikäli tilanteeseen ei löydetä poliittista ratkaisua, tulee se aiheuttamaan kovan paineen myös lipunmyyntiyrityksille. Elävän musiikin tapahtumajärjestäjät tulevat pyytämään ennakkotilitystä myydyistä pääsylipuista lipunmyyntiyritykseltä ennen vuodenvaihdetta. Tämä puolestaan aiheuttaa lipunmyyntiyrityksille merkittävän luottoriskin eikä ole edes käytännössä mahdollista – loppuvuodesta ostettujen lippujen raha liikkuu lipunmyyntiyritykselle ja sieltä tapahtumajärjestäjälle nopeimminkin usean päivän viiveellä. Jos lipunmyyntiyritykset ovat verottajan tulkinnan vuoksi pakotettuja valikoimaan ennakkotilitysten saajat riskiperustaisesti, asettaa se toimialan yritykset – keikka- ja festivaalijärjestäjät keskenään eriarvoiseen asemaan ja aiheuttaa se toimialalle tarpeetonta eripuraa.

Pääsylippujen verotusta kiristävää lakia säätäessään eduskunta ei ole ottanut kantaa näihin konkreettisiin ongelmiin, jonka seurauksena elävän musiikin tapahtumien järjestäjät maksavat ylimääräistä veroa omasta pussistaan. Hallituksen esityksen mukaan alennettujen arvonlisäverokantojen nostaminen tuo ensi vuonna valtion kassaan 185 miljoonaa euroa. Lukemassa ei kuitenkaan ole mukana verottajan tulkinnan aiheuttama ylimääräinen verorasite ja tämä ei kai ollutkaan tarkoitus, kun korotuksesta hallitusohjelmassa linjattiin ja ensi vuoden talousarviosta päätettiin?

Lisätietoja:

Jenna Lahtinen
Toiminnanjohtaja
[LiveFIN ry](https://www.livefin.fi)
+358 50 376 3767
jenna.lahtinen@livefin.fi